

Az Alkotmánybíróság részben megsemmisítette a Klímatörvényt - szakértői gyorslelemzések a klímadöntésről

Dr. Sulyok Katalin környezetjogász, az ELTE és a Durham University habilitált docense kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság döntésében megfogalmazott elveknek valójában csak egy teljesen új logikájú, átfogóbb klímatörvény tudna eleget tenni, amely a természeti erőforrások túlhasználata helyett azok megőrzésének logikájára épít. Huszár András jogász, a Green Policy Center társalapító-igazgatója szerint az Alkotmánybíróság döntése önmagában nem jelenti a klímaügy győzelmét, ugyanakkor jó esélyt ad egy alapos, a szakmai és civil szervezeteket is bevonó, komoly jogszabályalkotási folyamat lebonyolítására 2026. június végéig.

A határozat röviden

Az Alkotmánybíróság 2025. június 4-én közzétett [határozatában](#) megállapította, hogy a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény (Klímatv.) 3. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenes, és azt 2026. június 30-i hatállyal megsemmisítette. Továbbá megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azzal, hogy nem szabályozta átfogóan és kifejezetten a Kárpát-medence és Magyarország sajátosságainak megfelelően a klímaváltozást előidéző üvegházhatás kibocsátású gázok csökkentésének hagyományos kibocsátás szabályozásán túli eszközeit (mitigáció), a klímaváltozás következményeihez történő alkalmazás eszközeit (adaptáció), valamint a klímaváltozás következményeivel szembeni ellenállóképesség növelésének eszközeit (reziliencia), ideértve azok jogon túli (a fenntartható fejlődési keretrendszer bevezetéséhez szükséges) elemeit is. Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2026. június 30. napjáig tegyen eleget.

Háttér

Az Országgyűlés csaknem pontosan öt éve [törvényt hozott a klímavédelemről](#). A törvény preambulumban kimondott célja, hogy jogi kereteket adjon a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez és a hozzájuk való alkalmazkodáshoz „a környezeti örökségünk védelme, a magyar emberek és nemzedékek együttes erőfeszítései eredményének megőrzése, valamint a magyar nemzet Kárpát-medencében való megmaradásának biztosítása érdekében”.

Magyar parlamenti képviselők egy — a képviselők létszámának negyedét elérő — csoportja 2021 szeptemberében utólagos normakontroll indítványt terjesztett be az Alkotmánybírósághoz, melyben indítványozták a törvény megsemmisítését, amiért az álláspontjuk szerint ellentétes az egészséges környezethez való joggal, valamint az Alaptörvény P) cikkével, amely a jövő nemzedékek védelmének kötelezettségét rója az államra.

Érvelésük szerint a törvény szövege nemzetközi összehasonlításban igen rövid, mindössze 5 paragrafusból áll, amely nem határoz meg végrehajtási garanciákat, felelősségi köröket, felelős intézményeket, vonatkozó határidőket, amely biztosíthatná, hogy a törvény által kitűzött nettó klímasemlegességi cél reálisan teljesíthető legyen a kitűzött határidőre. A 2030-ra szóló köztes kibocsátáscsökkentési cél pedig szerintük túlságosan megengedő, ezért az érdemi klímavédelmi (kibocsátáscsökkentési) intézkedések terhét a jövő nemzedékekre hárítja.

Az indítványt, valamint annak 2024. decemberi kiegészítését jegyző képviselők további kifogása volt,

hogy a törvény nem felel meg a Párizsi Klímaegyezményben rögzített, a magyar Országgyűlés által 2016-ban ratifikált vállalásoknak, illetve elmarad azokról a követelményektől, amelyeket az Emberi Jogok Európai Bírósága az Egyezmény hatálya alatt a Részes Felek számára az éghajlatváltozás elleni védelemmel kapcsolatos nemzeti intézkedések tekintetében állapított meg a 2024-ben a *Verein KlimaSenioren v. Svájc* ügyben hozott ítéletében. Az ítéletben rögzített jogi elvárások az Egyezmény többi részes fele, köztük Magyarország számára is, irányadóak az Egyezmény értelmezése körében, és így a nemzeti éghajlatvédelmi intézkedések megfogalmazásában is.

Az Alkotmánybíróság határozata az első magyarországi klímaperben hozott döntés. Hasonló klímaperes egyre nagyobb számban zajlanak világ- és Európa-szerte, amelyben egy nemzeti bíróság az adott ország üvegházhatásúgáz-kibocsátáscsökkentési intézkedéseinek megfelelőségét vizsgálja emberi jogi (alkotmányjogi) szempontból.

„Az alkotmánybírósági határozatból megtudtuk, hogy hány sebből vérzik a mostani Klímatörvény” - Dr. Sulyok Katalin környezetjogász, az ELTE és a Durham University habilitált docensének gyors elemzése:

A döntés kimondja, hogy a Klímatörvény elavulttá vált, hiszen a 2030-ra kitűzött kibocsátáscsökkentési cél olyannyira megengedő volt, hogy évekkel korábban teljesült is. Az Alkotmánybíróság ezt a köztes célt megsemmisítette és alkotmányos mulasztást állapított meg, azaz jogalkotási kötelezettséget írt elő az Országgyűlés számára egy új célszám elfogadására és az eddigi hiányos szabályok kiegészítésére 2026. június 30-i határidővel.

A határozat kimondja, hogy a kibocsátáscsökkentés (mitigáció) mellett az államnak az Alaptörvény P) cikkéből fakadó alkotmányos feladata az adaptáció (klímahatásokhoz való alkalmazkodás), a széndioxid-elnyelő kapacitások védelme, valamint a társadalmi-környezeti rendszer rezilienciájának megőrzése is, azaz a társadalomnak a felmelegedő éghajlathoz való rugalmas alkalmazkodóképességének a biztosítása.

Az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy az éghajlatvédelmi intézkedéseket kötelező jogszabályban, mindenki számára megismerhető, betartható és számonkérhető formában kell elfogadni. Követelményként állítja, hogy a kibocsátáscsökkentési célokat a klímatudomány folyamatosan fejlődő eredményeire tekintettel kell megfogalmazni, és azokat rendszeresen felül kell vizsgálni. A klímavédelmi szabályoknak továbbá az elővigyázatosság, a megelőzés, a jövő nemzedékek iránt viselt felelősség (public trust) doktrínáját, és a szennyező fizet elvét is érvényesíteniük kell.

A Klímatörvény azonban a 2030-ra vonatkozó, túl enyhe kibocsátáscsökkentési célon túl is számos hiányosságban szenved. A fenti követelményeknek illetve alapelveknek csak egy sokkal részletesebb, pontos feladatokat és felelősségi köröket tartalmazó, azokhoz megfelelő eljárásokat és forrásokat meghatározó Klímatörvény tehetne eleget. Továbbá az adaptáció és a társadalmi-környezeti rendszer rezilienciájának a megőrzése elképzelhetetlen a természeti tőke (például a víz, talaj, erdők, biológiai sokféleség) védelme nélkül. Ez is jelzi, hogy a fent deklarált elveknek valójában csak egy teljesen új logikájú, átfogóbb klímatörvény tudna eleget tenni, amely a természeti erőforrások túlhasználata helyett azok megőrzésének logikájára épít.

A határozatból az is kiolvasható, hogy az a klímajogszabály, amely nem veszi figyelembe a tudomány legújabb eredményeit a klímaváltozás hatásaival és mozgatórugóival kapcsolatban illetve a klímaváltozás elleni küzdelem legújabb jogi fejleményeit, az nemcsak szakmailag kifogásolható,

hanem alaptörvény-ellenes is.

Az alkotmánybíróági határozatból megtudtuk, hogy hány sebből vérzik a mostani Klímatörvény, kaptunk számos jogi támpontot arra nézve, hogy milyen elveknek kell megfelelnie egy jobb klímatörvénynek, a nagy kérdés most az, hogy milyen konkrét feladatokat, felelősségi köröket és eljárásokat látunk majd az új alkotmányos mulasztás orvoslásakor. Az Országgyűlés jogalkotási aktusát azonban nem lehet kikényszeríteni, és a környezetvédelem körében is volt már példa arra, hogy az Alkotmánybíróság jogalkotási felhívásának az Országgyűlés nem tett eleget.

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az indítványnak részben nem adott helyt, így például a nemzetközi szerződésbe ütközésre vonatkozó érvelésnek, továbbá a normavilágossági aggályoknak sem. Ez utóbbi ellentmondásosságára az egyik párhuzamos indokolás rá is mutat.

„Az Alkotmánybíróság salamoni döntést hozott” - Huszár András jogász, a Green Policy Center társalapító-igazgatójának gyorslelemzése:

Az Alkotmánybíróság salamoni döntést hozott azzal, hogy a nyúlfarknyi klímatörvénynek csak egy elemét, a 2030-as üvegházhatású gáz kibocsátási részcéltra vonatkozó vonatkozó paragrafusát semmisítette meg. Így a törvény alapjai – köztük a fontos 2050-es klímasemlegességi cél és a vitatható, az atomenergiát is elfogadó klímapolitikai irány – érvényben maradtak, ami nem hozott teljes „győzelmet” sem a kormány, sem a törvényt az Alkotmánybíróság előtt megtámadók számára.

A most meghozott döntés legfontosabb eleme, hogy az Alkotmánybíróság szerint az Országgyűlés mulasztásos alkotmánysértést követett el, mert nem szabályozta megfelelően a klímaváltozás mérséklésére, az alkalmazkodásra és az ellenállóképesség növelésére szolgáló eszközöket. Ezzel viszont Alkotmánybíróság megteremtette annak esélyét, hogy a szinte rekordrövidségű magyar klímatörvény kiegészüljön azokkal az alapvetően fontos garanciális elemekkel, amelyek a saját hosszú távú céljának, a klímasemlegességnek az elérését alappal biztosíthatják. Vagyis, akár bekerülhetnek olyan, eddig hiányzó rendelkezések, mint a magyar karbonköltségvetés felállítása, egy, a klímacélokat ellenőrző független tudományos tanácsadó testület létrehozása, az új jogszabályok fenntarthatósági hatásvizsgálata, a nemzeti karbonárazás alkalmazása, a közpénzek zöldítése, vagy éppen társadalmi részvétel és szemléletformálás előírása.

Az Alkotmánybíróság a nemzedékek közötti igazságosság politikailag nehezen vitatható szempontját is behozza a döntésében, amivel erős érveket ad az ambíciózusabb fellépést követelőknek. Fontos ugyanakkor, hogy a törvénynek magának kell kialakítania és leírnia azokat a mechanizmusokat, amelyek garantálják a nemzedékek közötti igazságosság, az elővigyázatosság és megelőzés elveinek megfelelő klímapolitikai tervezés folyamatát. Vagyis nem „ki tudja minek alapján” meghozott kormánydöntéseknek kellene a célokat meghatározni — ezért nem lenne előremutató, ha egyszerűen csak beírnék az új törvénybe a korábbinál ambíciózusabb, az EU-nak már úgyis megígért 2030-as 50%-os kibocsátáscsökkentési célt. Világos, átlátható, és tudományosan megalapozott eljárásnak kell döntenie a célokról.

Aggodalomra ad okot, hogy az Alkotmánybíróság felhívásának teljesítése nem kikényszeríthető jogilag. A testület maga is utal rá, hogy egy másik felhívását — a Natura 2000 földrészek hasznosítása során a természetvédelmi szempontok érvényesítését szolgáló biztosítékok megteremtéséről van szó — az Országgyűlés 2018(!) óta nem teljesíti. Vagyis a törvény módosítását csak politikai eszközökkel lehet kikényszeríteni, nagyon fontos tehát mostantól napirenden tartani az ügyet, és megpróbálni társadalmi támogatottságot építeni. Mert a döntés legfontosabb következménye az, hogy annak alapján most esély nyílt egy alapos, a szakmai és civil szervezeteket

is bevonó, komoly jogszabályalkotási folyamat lebonyolítására, 2026. június végéig. Véleményem szerint a klímaváltozással foglalkozó szakmának ez kell, hogy legyen most a legfontosabb követelése a döntéshozók felé.

További információ:

<https://masfelfok.hu/2025/06/05/alkotmanybirosag-klimatorveny/>

Sajtókapcsolat:

- Dr. Sulyok Katalin, környezetjogász, az ELTE és a Durham University habilitált docense
- sulyok.katalin@ajk.elte.hu

Eredeti tartalom: Másfelfok

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=23022>